

Національний
банк України

Результати опитування керівників підприємств **Чернігівської області** щодо їх ділових очікувань*

III квартал 2022 року

*Надані результати є відображенням лише думки респондентів – керівників підприємств Чернігівської області в III кварталі 2022 року і не є прогнозами та оцінками Національного банку України.

Результати опитування підприємств Чернігівської області у III кварталі 2022 року свідчать, що на тлі війни респонденти очікують **зменшення обсягів виробництва товарів і послуг в Україні** та стримано оцінюють перспективи розвитку своїх підприємств у наступні 12 місяців. Очікування щодо інфляції послабилися. Девальваційні очікування залишаються високими.

У наступні 12 місяців керівники підприємств області очікують:

- **зменшення обсягів виробництва товарів та послуг в Україні:** баланс відповідей – «мінус» 75.0% (як у попередньому кварталі) (графік 1). У цілому по Україні баланс відповідей – «мінус» 37.9%;
- **зростання цін на споживчі товари та послуги нижчими темпами:** 54.5% респондентів очікують, що інфляція перевищить 20.0% (у II кварталі 2022 року – 75.0%), у цілому по Україні – 71.7%. **Головними чинниками інфляції** респонденти називають воєнні дії, курс гривні до іноземних валют та витрати на виробництво (графік 2);
- **девальвацію національної валюти:** знецінення гривні відносно долара США очікують 90.9% респондентів (у попередньому кварталі – 100.0%). У цілому по Україні – 88.8%;
- **фінансово-економічний стан своїх підприємств на поточному рівні:** баланс відповідей – 0.0% (у попередньому кварталі – «мінус» 33.3%) (таблиця). У цілому по Україні – «мінус» 15.1%;
- **значне збільшення загальних обсягів реалізації виробленої продукції на внутрішньому та зовнішньому ринках:** баланси відповідей – 30.0% та 40.0% відповідно (у попередньому кварталі – «мінус» 8.3% та «мінус» 50.0% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 7.2% та «мінус» 7.8% відповідно;
- **зменшення обсягу інвестиційних видатків** як на виконання будівельних робіт, так і на машини, обладнання та інвентар нижчими темпами: баланси відповідей – по «мінус» 25.0% (у II кварталі 2022 року – «мінус» 44.4% та «мінус» 33.3% відповідно). У цілому по Україні баланси відповідей – «мінус» 29.3% та «мінус» 25.3% відповідно (таблиця);
- **повільніше скорочення кількості працівників** на своїх підприємствах: баланс відповідей – «мінус» 25.0% (у попередньому кварталі «мінус» 45.5%) (графік 4). У цілому по Україні – «мінус» 25.5%;
- **зростання цін на товари/послуги, що купуються, та на товари/послуги власного виробництва високими темпами:** баланси відповідей – 100.0% та 83.3% відповідно (у II кварталі 2022 року – 91.7% та 66.7% відповідно) (графік 6). За оцінками респондентів області, на подорожчання товарів/послуг власного виробництва найбільше впливатимуть ціни на сировину та матеріали, також проблеми з логістикою, ціни на енергоносії, попит на власну продукцію та курс гривні до іноземних валют (вплив чинника значно посилюється порівняно з попереднім опитуванням) (графік 7);
- **зростання витрат як на одиницю продукції, так і на оплату праці одного найманого працівника** високими темпами: баланси відповідей – 91.7% та 58.3% відповідно (у II кварталі 2022 року – 91.7% та 50.0% відповідно) (графіки 4, 6).

Головними чинниками, що обмежують спроможність підприємств області нарощувати виробництво, респонденти зазначили воєнні дії та їх наслідки, занадто високі ціни на сировину та матеріали, а також недостатній попит (графік 5).

Потреби підприємств області в позикових коштах найближчим часом **зростуть**, за оцінками керівників підприємств (графік 8). Респонденти, які планують брати банківські кредити, надають перевагу кредитам у національній валюті. Основними стримуючими чинниками залучення кредитних ресурсів респонденти називають високі ставки за кредитами, наявність інших джерел фінансування та надмірні вимоги до застави (графік 9).

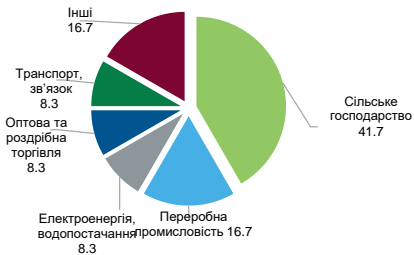
Усі респонденти зазначили, що не мають проблем із проведенням операцій з коштами, розміщеними на банківських рахунках (у цілому по Україні – 94.1%).

Оцінки респондентів щодо стану підприємств на момент опитування (графік 3):

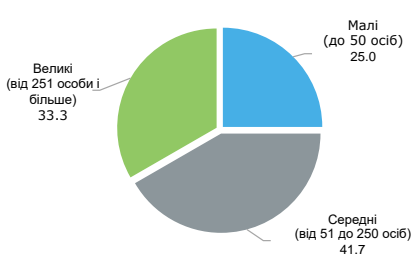
- **поточний фінансово-економічний стан поганий:** баланс відповідей – «мінус» 41.7% (у попередньому кварталі – «мінус» 50.0%). У цілому по Україні – «мінус» 21.8%;
- **рівень залишків готової продукції власного виробництва нижчий, ніж нормальний:** баланс відповідей – «мінус» 11.1% (у II кварталі 2022 року – «мінус» 33.3%);
- **підприємства області працюють на межі виробничих потужностей:** баланс відповідей – 0.0% другий квартал поспіль.

Паспорт вибірки^{1,2}

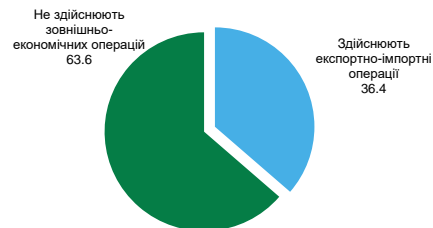
Розподіл респондентів за основним видом діяльності підприємств (за КВЕД), %

Розподіл респондентів за розміром підприємств за кількістю працівників, %

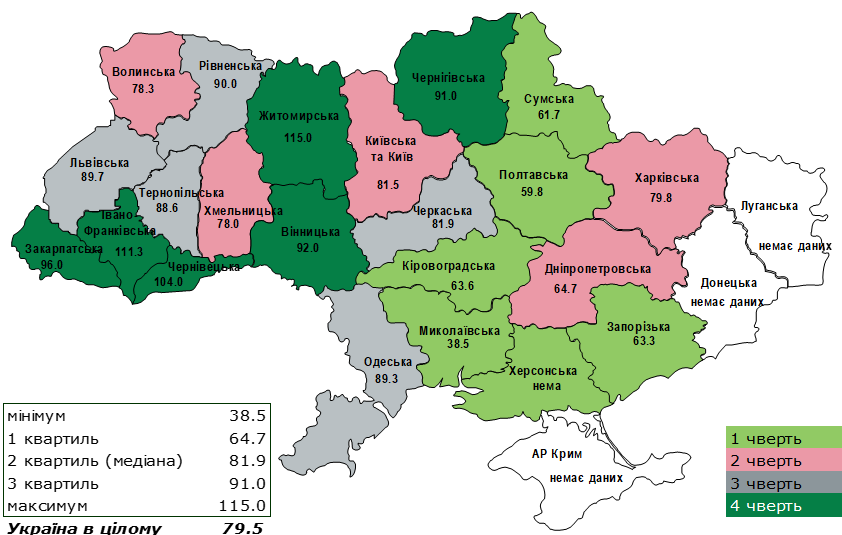

Розподіл респондентів за напрямом діяльності, %

- період проведення – 02–29 серпня 2022 року;
- опитано всього 12 підприємств;
- репрезентативна за таким видом економічної діяльності, як сільське господарство.

Індекс ділових очікувань на наступні 12 місяців за областями³, %

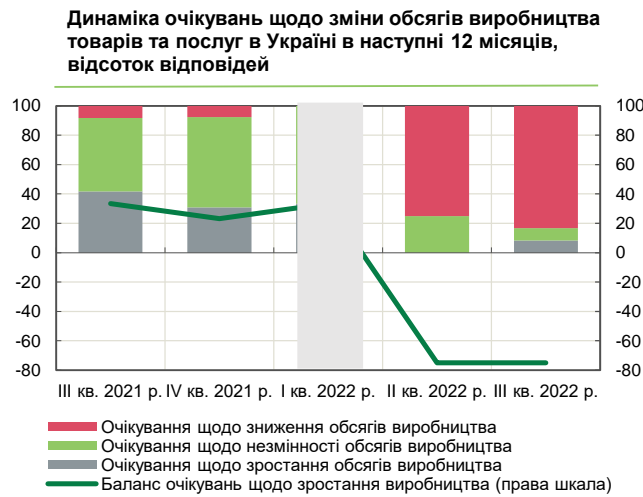
*квартиль - значення ознаки, яка ділить ранжовану сукупність значення показника (ІДО) на чотири рівновеликі частини;
 **медіана - значення ознаки, яка розміщується в середині ранжованої сукупності і поділяє її на дві рівні частини.

Таблиця. Очікування підприємств Чернігівської області щодо їх ділової активності (за складовими)⁴

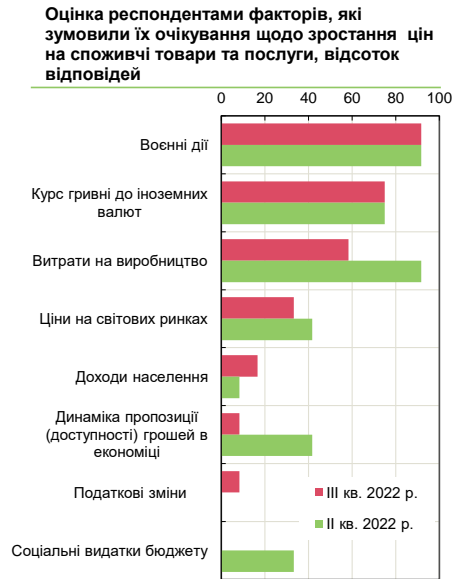
Очікування респондентів у наступні 12 місяців щодо:	Баланси відповідей, %				
	III кв. 2021 р.	IV кв. 2021 р.	I кв. 2022 р.	II кв. 2022 р.	III кв. 2022 р.
фінансово-економічного стану	0.0	-25.0		-33.3	0.0
загальних обсягів реалізації продукції власного виробництва	23.1	-18.2		-8.3	30.0
інвестиційних видатків на проведення будівельних робіт	9.1	-25.0		-44.4	-25.0
інвестиційних видатків на машини, обладнання та інвентар	9.1	-25.0		-33.3	-25.0
кількості працівників	-7.7	-38.5		-45.5	-25.0

¹ Вибірка формується пропорційно внеску регіону і виду економічної діяльності у виробництво валової доданої вартості України.
² В окремих випадках незначні розбіжності між підсумками та сумою складових можливі за рахунок округлення.
³ Індекс ділових очікувань – агрегований показник щодо очікуваного розвитку підприємств у наступні 12 місяців, розрахований за балансами відповідей респондентів стосовно змін фінансово-економічного стану підприємства та майбутньої економічної активності.
⁴ У зв'язку з початком війни та передчасним завершенням опитування у I кварталі 2022 року вибірка нерепрезентативна.

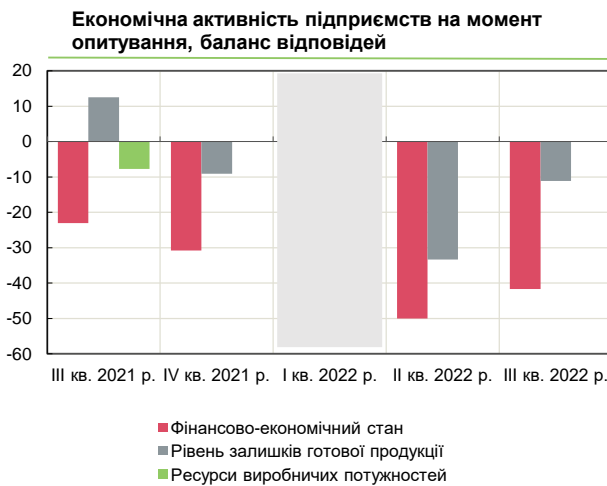
Графік 1

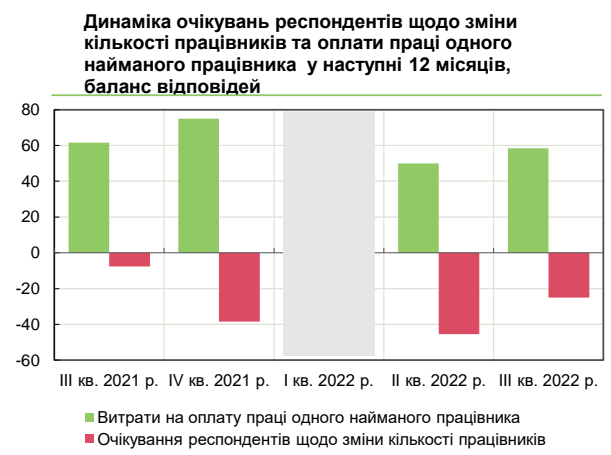
Графік 2

Графік 3

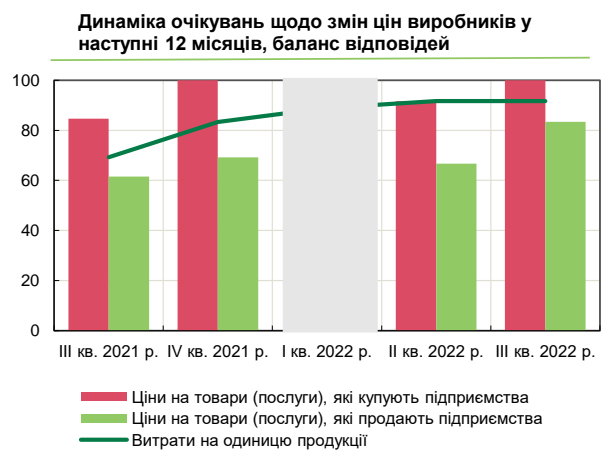
Графік 4

Графік 5

Графік 6

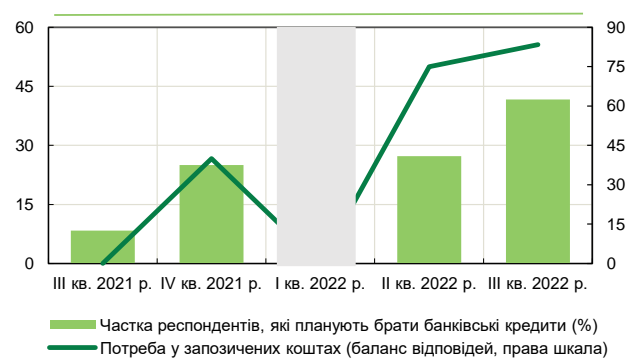
Графік 7

Оцінка респондентами факторів, які впливають на зміни рівня відпускних цін на товари та послуги, відсоток відповідей

Графік 8

Очікування респондентів щодо потреби в запозичених коштах та плани щодо банківських кредитів найближчим часом, відсоток відповідей

Графік 9

Оцінка респондентами факторів, які можуть змусити підприємство уникати/відкладати використання кредитних послуг банків, відсоток відповідей

